

soudu tázal, co tam dělá, načež mu L. pravil, že jest předvolán ve věci Roberta B-a, a že o ní velice málo ví. Do tohoto rozhovoru vmísil se obviněný a prohlásil k policejnímu strážníkovi S-ovi, že policejní strážníci měli B-a zatknouti, jak to učinili dříve již s jakýmsi P-em a Sch-em, a když policejní strážník S. obviněnému odvětil, že jest ve službě, týž mu znovu řekl, že to od něho nebyl řádný postup, že B-a nezatkl, že byl k tomu nucen, a že, kdyby to byl jiný, že by to byl strážník S. učinil. Na obviněného bylo proto podáno policejní správou trestní oznámení; soukromá obžaloba Pavlem S-em podána nebyla. Obviněný byl rozsudkem okresního soudu v Jáchymově ze dne 1. dubna 1932 uznán vinným přestupkem podle § 312 tr. zák., spáchaným tím, že dne 24. února 1932 policejního strážníka Pavla S-a při výkonu jeho služby slovy urazil, a to tím, že tomuto strážníkovi na chodbě soudu ve tvář vmetl, že měl jakéhosi B-a dáti zatknouti, jak se to již jednou s jakýmsi P-em a Sch-em stalo. Rozsudek nabyl právní moci zamítnutím odvolání obžalovaného podle § 469 tr. ř. Soud v důvodech rozsudku zjišťuje, že obviněný strážníkovi Pavlu S-ovi řekl na chodbě okresního soudu v J., když tam S. dlel za účelem svého svědeckého výslechu, že měl dáti jakéhosi B-a zatknouti, jako se to již stalo s jakýmsi P-em a Sch-em, opomíjí však zjistiti další výtku obviněného Pavlu S-ovi, že týž v případě B-ově službu řádně nekonal, tvrzením, že kdyby to byl někdo jiný, že by ho byl S. zatknul, čímž byl strážník S. před ostatními na chodbě soudu právě jsoucími lidmi snižován. Soud zjišťuje dále přes to, že v průvodním řízení policejní komisař Rudolf W. udal jako svědek, že strážník Pavel S. měl sice dne 24. února 1932 službu, kterou ráno nastoupil, a že na čas, kdy byl předvolán jako svědek k soudu, byl bezpečnostní služby zproštěn, že strážník S. byl ve službě v době, kdy obviněný závadné výroky pronesl, a odůvodňuje to rozhodnutím nejvyššího soudu sb. n. s. čís. 435/21 uváděje, že přechodné zproštění služby strážníka za účelem jeho pochůzky k soudu k výslechu jako svědek jest považovati za cestu do služby a ze služby ve smyslu tohoto rozhodnutí. Tento názor soudu jest však mylný, ano ze zjištěného stavu věci vyplývá, že strážník Pavel S., byv zproštěn bezpečnostní služby svým představeným, nebyl ani na cestě ze služby, ani na cestě do služby, když meškal na chodbě okresního soudu v J. ve své vlastnosti jako svědek, vykonáváve svou občanskou povinnost, a v této vlastnosti není bezpečnostní orgán ve výkonu služby (rozhodnutí nejv. soudu ze dne 27. května 1911, Kr II 67/11, čís. 3843 vid. sbírky). Spočívá tedy odsouzení obviněného pro přestupek podle § 312 tr. zák. na mylném výkladu ustanovení § 312 tr. zák. Bylo proto o zmateční stížnosti generální prokuratury podané podle § 33 tr. ř. uznati podle §§ 292 a 479 tr. ř. právem, jak se stalo.

Čís. 4493.

I. Při přečinu podle § 24 zák. čl. XLI:1914 jest na žalobci, aby dokázal, že skutková tvrzení, která jsou základem žaloby, jsou nepravdivá. Důkaz pravdy ve smyslu § 13 cit. zák. nemá tu místa.

Podle § 24 cit. zák. jest trestné jen konkrétní ohrožování úvěru nebo zmenšování schopnosti k úvěru; nestačí, že závadný výrok byl snad způsobilý vyvolati tyto výsledky.

II. Urážkou na cti podle § 2 zák. čl. XLI:1914 jsou jen útoky snižující mravní hodnotu postiženého v očích jeho spoluobčanů. Pouhá kritika literárních a pod. děl, neprojevuje-li se jí postiženému nevážnost nebo opovržení, není trestná.

III. Zmateční stížnosti podle § 385 č. 2 tr. ř. nelze napadati výroky rozsudku, týkající se jiných opatření než výměry trestu. Odškodné podle § 17 zák. č. 124/24 Sb. z. a n. není trestem, nýbrž je zadostučiněním a rozhodnutí o něm nemůže býti napadáno zmateční stížností.

(Rozh. z 11. října 1932, Zm III 142/32.)

Obžalovaný R. R. napsal do periodického časopisu, jehož zodpovědným redaktorem byl obžalovaný Š. G., posudek o sbírce básní L. T., vydaných knižně náhradní soukromou žalobkyní, firmou C. V posudku uvedl obžalovaný R. R.: »Veršový svázok vydal autor a obvykle zle vytlačila ho C. bratislavská.« Soud první stolice oba obžalované zprostil obžaloby. Odvolací soud k odvolání náhradní soukromé žalobkyně zrušil rozsudek první stolice a odsoudil obžalovaného R. R. pro přečin urážky na cti tiskem podle §§ 2, 3 odst. II. č. 1, 4 odst. II zák. čl. XLI:1914, obžalovaného Š. G. pro přestupek podle § 6 odst. 1 zák. č. 124/24 Sb. z. a n. Žádost náhradní soukromé žalobkyně o přiznání odškodného odvolací soud zamítl.

Nejvyšší soud na základě veřejného líčení o zmatečních stížnostech náhradní soukromé žalobkyně a obžalovaných R. R. a Š. G. všechny zmateční stížnosti jednak odmítl, jednak zamítl.

Z d ů v o d ů :

Zmateční stížnost obžalovaných vytýká, že § 10 zák. č. 124/24 Sb. z. a n. nevylučuje, aby důkaz pravdy nebyl nabídnut teprve při odvolacím hlavním přelíčení. Soud odvolací přijal od náhradní soukromé žalobkyně výtisk knihy, na kterou se pozastavený výrok vztahoval, a odporovalo by prý zásadě rovnosti stran, kdyby totéž nebylo povoleno i straně druhé. Zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění. Soud odvolací sice přehlédl, že při přečinu podle § 24 zák. čl. XLI:1914, na nějž se obžaloba vztahovala, nemá místo dokazování pravdy ve smyslu § 13 cit. zák., poněvadž v tomto případě musí žalobce dokázati, že skutkové tvrzení, které zakládá obžalobu, jest nepravdivé, obhajoba však přes to nebyla poškozena ve svých právech. Předmětem navrhovaného doplnění průvodního řízení byla okolnost, že tisk byl vadný. To však připouští i sama náhradní soukromá obžalobkyně, třebas s určitými výhradami. Předmětem obžaloby však není výrok, že tisk posuzované knihy byl vadný, nýbrž tvrzení, že knihtiskárna tuto knihu vytiskla »obvykle zle«. Tohoto tvrzení »obvykle zle« se navrhované důkazy nedotýkají, nemají tedy význam pro posouzení věci a soud odvolací nezavinil tvrzený zmatek, když důkazy ty nepřipustil. K další výtce zmateční stížnosti, že když soud odvolací připustil důkaz, vedený náhradní soukromou žalobkyní, podle zásady rovnosti stran měl povolit nabízené důkazy i obžalovaným, jest podotknouti jen tolik, že soud odvolací nejednal proti ustano-

vení § 24 zák. čl. XLI:1914, přípustiv důkaz předložením výtisku knihy, že však z toho nelze pro rozhodnutí o návrzích obžalovaných vyvozovati žádné důsledky, poněvadž návrhy tyto jest posuzovati úplně samostatně, nikoli tedy podle toho, jak bylo rozhodnuto o návrzích odpůrcových. Vycházejíc ze zjištěného skutkového stavu a provádějíc důvod zmatečnosti podle § 385 č. 1 a) tr. ř., tvrdí zmateční stížnost, že obžalovaný R. R. napsal jako kritik posudek o sbírce básní L. T. a že samozřejmě podle požadavků doby kromě obsahu kritisoval i zevnější úpravu knihy. Byl proto nucen upozorniti na špatnou úpravu knihy. O této úpravě zmateční stížnost jedná velmi zevrubně a dospívá k závěru, že je to práce diletantská, špatná. Poněvadž náhradní soukromá žalobkyně předložila knihu veřejnosti, musí trpěti kritiku, třebas i nepříznivou. Kritika musí býti posuzována subjektivně. Obžalovaný neměl úmysl uraziti, závadná věta není pro náhradní soukromou žalobkyni ani ponižující, ani zahanbující. Zmateční stížnost je bezpodstatná. Jest sice správné mínění zmateční stížnosti, že kritika jest dnes nezbytnou složkou veřejného života. Právo kritiky jest zaručeno ustanovením § 117 odst. 1 ústavní listiny (zák. č. 121/20 Sb. z. a n., které praví, že každý může v mezích zákona projevovati mínění slovem, písmem, tiskem, obrazem a pod. Proto každý, kdo vystupuje na veřejnost s jakýmkoli dílem literárním, uměleckým, musí se kritice podrobiti, i když snad je nepříznivá. Taková kritika může býti pro postiženého krajně nepříjemná, může se citelně dotýkati jeho sebehodnocení, jeho osobní ješitnosti, po případě i jeho hmotných zájmů, tím však se ještě nestává útokem na čest. Urážkou na cti jsou jen útoky, snižující mravní hodnotu postiženého v očích jeho spoluobčanů. S touto mravní hodnotou však nemá pouhá nepříznivá kritika literárního díla nic společného, ačli se nestala formou, jíž se projevuje postiženému nevážnost, opovržení. Nemůže býti každý vynikajícím ve svém oboru a též jednotlivec průměrný, ba i podprůměrné kvality může přes to požívatí plnou měrou vážnost u svých spoluobčanů. Z toho plyne, že posudky o dílech literárních a pod. stanou se jen tehdy trestnými, když jejich urážlivá povaha vyplývá z formy jejich pronesení anebo z okolností, za nichž byly proneseny. Tedy kdyby se byla kritika obžalovaného R. R. omezila na tvrzení, že náhradní soukromá žalobkyně knihu »zle« vytiskla, nebylo by lze v tomto výrazu shledati skutkovou podstatu trestného činu. Obžalovaný však napsal, že náhradní soukromá žalobkyně knihu vytiskla »obvykle zle«, okolnost tato soudem odvolacím byla zjištěna a soud odvolací po zákonu a stavu věci přiměřeně uznal, že výrok tento, vytýkající paušálně povrchnost a nedbalost, jest povahy ponižující a zahanbující a proto překročuje meze beztrestné kritiky. Tím tedy, že v činu obžalovaného R. R. byla shledána skutková podstata přečinu podle § 2 zák. čl. XLI:1914 a v činu obžalovaného Š. G. skutková podstata přestupku podle § 6 odst. 3 b) zák. č. 124/24 Sb. z. a n., nebyla zaviněna tvrzená zmatečnost. Bezdůvodná zmateční stížnost obžalovaných byla tudíž podle § 36 odst. I. tr. ř. nov. zamítnuta.

Zmateční stížnost náhradní soukromé žalobkyně, založená na § 385 č. 1 b) tr. ř., se domáhá, aby čin obou obžalovaných byl kvalifikován jako přečin podle § 24 zák. čl. XLI:1914, avšak neprávem. Zmateční

stížnost snaží se dokázati, že závadný výrok jest způsobilý, aby podnik náhradní soukromé žalobkyně byl poškozen a v existenci ohrožován. Přechinu podle § 24 cit. zák. se však dopouští, kdo něčí úvěr ohrožuje nebo zmenšuje jeho schopnost k úvěru. Soud odvolací právem uvedl, že závadný výrok se vůbec nevztahuje na úvěrové poměry žalující firmy a netýká se důvěry v její platební schopnost a pohotovost. Trestným ve smyslu § 24 cit. zák. jest jen konkrétní ohrožení úvěru nebo zmenšení schopnosti k úvěru, nestačí, že závadný výrok byl snad způsobilý, aby naznačené výsledky byly přivoděny. Zmateční stížnost se nesnaží dokázati ani po stránce objektivní, že úvěr náhradní soukromé žalobkyně byl ohrožen nebo jeho schopnost k úvěru zmenšena, tím méně lze po stránce subjektivní dojít k závěru, že si obžalovaní byli vědomi toho, že výrok jejich ohrožuje úvěr žalující firmy nebo zmenšuje její schopnost k úvěru. Zmateční stížnost v této části byla tudíž jako bezdůvodná podle § 36 odst. I. tr. ř. nov. zamítnuta.

Zmateční stížností, založenou na § 385 č. 2 tr. ř., napadá náhradní soukromá žalobkyně rozsudek odvolacího soudu ve výroku, jímž jí nebylo přiznáno odškodné ve smyslu § 17 zák. č. 124/24 Sb. z. a n. Tato zmateční stížnost jest zákonem vyloučena. Odškodné není trestem, nýbrž zadostučiněním osobě napadené. Trestní řád uznává v § 385 č. 2 za věcný důvod zmatečnosti, když soud při vyměření trestu nezachoval trestní sazby, ustanovené v zákoně. Tento důvod zmatečnosti vztahuje se tedy na protizákonnost při vyměření trestu, nikoli tedy při opatřeních jiných, jež povahu trestu nemají. První odstavec § 428 tr. ř. stanoví, že zmateční stížnost lze opřít o veškeré důvody zmatečnosti, uvedené v §§ 384 a 385 tr. ř. Zmateční stížností lze tedy uplatňovati jen taková věcná porušení zákona, jež jsou zahrnuta pod důvody zmatečnosti podle § 385 tr. ř. Poněvadž odškodné ve smyslu § 17 zák. č. 124/24 Sb. z. a n. pod předpisy o trestech zahrnouti nelze a zákon č. 124/24 předpis § 428 tr. ř. nerozšířil i na odškodné, jak by byl musel učiniti, kdyby byl chtěl výrok o odškodném učiniti předmětem zmateční stížnosti, plyne z toho, že proti rozhodnutí odvolacího soudu o odškodném nemá místo zmateční stížnost, že tedy soud odvolací rozhoduje o něm s konečnou platností. Zmateční stížnost v této části byla tudíž podle § 434 odst. III tr. ř. odmítnuta.

Čís. 4494.

Výrok rozsudku, jímž byl podle § 518 odst. VII. tr. ř. místo dvou trestů na svobodě, připouštějících ještě dobrodiní podmíněného odkladu, z nichž jeden byl pravoplatně odložen na zkušební dobu, vyměřen úhrnný trest na svobodě delší jednoho roku a vysloveno, že se ostatní ustanovení původních rozsudků kromě výměry trestů ponechávají v platnosti, jest sice nepřesný, není však zmatečný ve smyslu § 384 č. 10 tr. ř.

(Rozh. z 11. října 1932, Zm IV 394/32.)

